

Антонова О.Є. Професійне зростання науково-педагогічних працівників у середовищі кафедри як осередку розвитку // Проблеми освіти: зб. наук. праць / Інститут модернізації змісту освіти МОН України. – Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД», 2018. – Вип. 88. – Ч. 1. – С. 7-18.

УДК 378.1

*Антонова Олена Євгеніївна,
доктор педагогічних наук., професор,
завідувач кафедри педагогіки
Житомирський державний університет ім. І. Франка,
м. Житомир
E-mail: olena.antonova2015@gmail.com*

ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СЕРЕДОВИЩІ КАФЕДРИ ЯК ОСЕРЕДКУ РОЗВИТКУ

***Анотація.** У публікації автор досліджує основні чинники та умови, що сприяли професійному зростанню професорсько-викладацького складу кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка впродовж останніх 30-ті років. Зважаючи на те, що професійний розвиток науково-педагогічного працівника містить не лише елементи професійної діяльності, а спрямований на реалізацію здібностей та потенціалу особистості, враховуючи необхідні, послідовні і прогресивні зміни, що спрямовані на постійне вдосконалення колективу кафедри, виокремлено низку чинників, зокрема наявність лідера, провідного вченого, який активно сам займається науковою та навчально-методичною діяльністю; учнів та послідовників, які впродовж багатьох років працюють над різними питаннями проблеми, висунутої керівником; тісні зв'язки з ученими наукових установ Національної Академії педагогічних наук України; загальні тенденції розвитку системи освіти у державі, які спрямовують науковий пошук дослідників і стають їх власною тематикою та інші.*

***Ключові слова:** кафедра, науково-педагогічні працівники, професійне зростання.*

Antonova Olena Evgeniyivna, Doctor of Education, professor, The head of Pedagogy Department, Zhytomyr Ivan Franko State University, City of Zhytomyr

E-mail: olena.antonova2015@gmail.com

PROFESSIONAL GROWTH OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL STAFF IN THE ENVIRONMENT OF A DEPARTMENT AS AN AREA OF THEIR DEVELOPMENT

***Abstract.** In the article the author investigates the main factors and conditions that contributed to the professional growth of the teaching staff of the Department of Pedagogy of Zhitomir Ivan Franko university during the 30-year period. Taking into account, that professional development of scientific and pedagogical worker contains not only elements of professional activity, but aimed at realization of abilities and individual potential, considering the necessary, consistent and progressive changes aimed at continuous improvement of the staff of the department, a number of factors are distinguished: the presence of a leading scientist, who has a new idea of generalizing significance and is actively engaged in scientific activities, stimulating the subordinates; the presence of students and followers, capable of coping with the topical issues, stated by the leading scientists, formalizing it in a single, harmonious new teaching; a powerful scientific potential of the teaching staff of the leading; close ties with scientists of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine; positive internal motivation of young scientists to achieve success in scientific research; general tendencies of the development of the educational system in the state, which direct the scientific research and become its respective subject; availability of post-graduate and doctoral studies; the functioning of specialized academic councils for PHD degree acquiring.*

***Key Words:** scientific department, scientific and pedagogic staff, professional growth.*

Антонова Елена Евгеньевна, доктор педагогических наук., профессор, заведующий кафедрой педагогики, Житомирский государственный университет им. И. Франко, г. Житомир

ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ РОСТ НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ В РАЗВИВАЮЩЕМ ПРОСТРАНСТВЕ КАФЕДРЫ

***Аннотация.** В публикации автор исследует основные факторы и условия, способствовавшие профессиональному росту профессорско-преподавательского состава кафедры педагогики Житомирского государственного университета имени Ивана Франко в течение последних 30-ти лет. Принимая во внимание тот факт, что профессиональное развитие научно-педагогического работника содержит не только элементы профессиональной деятельности, а направлен на реализацию его способностей и потенциала личности, учитывая необходимые, последовательные и прогрессивные изменения, направленные на постоянное совершенствование коллектива кафедры, выделен ряд факторов, в том числе наличие лидера , ведущего ученого, который сам активно занимается научной и учебно-методической деятельностью; учеников и последователей, которые на протяжении многих лет работают над различными вопросами проблемы, выдвинутой руководителем; тесные связи с учеными научных учреждений Национальной Академии педагогических наук Украины; общие тенденции развития системы образования в государстве, которые направляют научный поиск исследователей и становятся их собственной тематикой и другие.*

***Ключевые слова:** кафедра, научно-педагогические кадры, профессиональный рост.*

Останнім часом проблеми професійного розвитку, професійного самовдосконалення фахівця набувають все більшої ваги. Особливо це стосується педагогічної діяльності, оскільки вчитель не має права ніколи зупинятися у своєму розвитку, повинен постійно збагачувати свої знання і розвивати професійні здібності. Лише за таких умов, на думку А. Дістервега, він може здобути авторитет серед учнів. Вищезазначене накладає відповідальність передусім на тих, хто присвятив своє життя навчанню майбутніх учителів, тобто на професорсько-викладацький склад закладу вищої освіти, який своїм прикладом має стимулювати студентів до професійного зростання і досягнення професіоналізму.

Професійний розвиток тлумачиться дослідниками як "процес формування суб'єкта професійної діяльності, тобто системи певних властивостей в умовах

неперервної професійної освіти, самовиховання та здійснення професійної діяльності" [2, с. 733]. Тобто, це постійний процес оволодіння людиною новими професійними якостями, який супроводжується змінами. Професіоналізм визначається як "сформована у процесі навчання та практичної діяльності готовність до компетентного виконання функціональних обов'язків, що оплачуються і як рівень майстерності у професійній діяльності, що відповідає рівню складності роботи" [2, с. 742].

Професійне зростання розглядається як розвиток особистості фахівця впродовж його професійного життя, завдяки якому відбувається становлення його як професіонала або як кваліфікованого спеціаліста певного виду діяльності. Професійний розвиток є невід'ємною частиною професіоналізації особистості. Він починається на етапі освоєння професії, не закінчується на стадії самостійного виконання діяльності, а триває аж до повного відходу людини від справ, набуваючи специфічної форми і змісту. Це складний процес, що має циклічний характер, під час якого людина вдосконалює свої знання, вміння і навички, розвиває професійні здібності.

Для науково-педагогічного працівника цей процес здійснюється в межах кафедри, яка згідно Закону України "Про вищу освіту" визначається базовим структурним підрозділом закладу вищої освіти, що проводить навчально-виховну й методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін і здійснює наукову, науково-дослідну та науково-технічну діяльність за певним напрямом [3]. Відтак, основна професійна діяльність науково-педагогічного працівника складається з навчально-виховної, методичної, наукової, науково-дослідної та науково-технічної діяльності за напрямками, які визначені кафедрою. При цьому, надаючи характеристику професійному розвитку науково-педагогічного працівника, Т.А. Борова та Г.П. Бородай акцентують на важливості враховувати специфіку його діяльності, зокрема питому вагу постійної розумової діяльності у його роботі [1].

Саме кафедра створює той простір, те освітньо-пошукове середовище, що враховує характеристики особистості кожного науково-педагогічного працівника,

стимулює його право самостійно визначати цілі, планувати свою діяльність, обирати свій стиль професійного вдосконалення, кінцевий результат навчальної роботи.

Метою представленої статті є спроба визначити основні чинники та умови, що сприяли професійному зростанню професорсько-викладацького складу конкретної кафедри. Зважаючи на те, що професійний розвиток науково-педагогічного працівника містить не лише елементи професійної діяльності, а спрямована на реалізацію здібностей та потенціалу особистості, враховуючи необхідні, послідовні і прогресивні зміни, що спрямовані на постійне вдосконалення, проаналізуємо професійне зростання колективу кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка впродовж останніх 30-ті років.

Кінець 80-х початок 90-х років ознаменувався молодим поповненням складу кафедри педагогіки випускниками нашого педагогічного інституту. Нова генерація наукових та педагогічних кадрів являла собою потужну хвилю нових ідей, ентузіазму, бажання зробити свій внесок у розвиток педагогічної освіти в Україні. На посади асистентів прийшли О.С. Березюк, О.В. Ілліна, О.Є. Антонова, Н.Г. Сидорчук, Н.А. Сейко, Ю.О. Костюшко, С.М. Коляденко, досвідчена вчителька В.М. Єремєєва, а також випускники Київського педагогічного інституту В.А. Ковальчук, І.І. Коновальчук. Значну роль у становленні молодого покоління науковців кафедри відіграла Олександра Антонівна Дубасенюк, яка протягом багатьох років (з 1988 по 2001 рр.) очолювала кафедру педагогіки, і під керівництвом якої колектив отримав новий поштовх для професійного і наукового розвитку. Олександра Антонівна здійснювала керування науковим колективом, рухаючи його до спільної мети і не стримуючи, при цьому, індивідуальності особистого наукового пошуку кожного дослідника. Для переважної більшості членів кафедри їх напрямки науково-дослідної роботи конкретизувалися у теми кандидатських дисертацій, які було захищено у 90-х роках ХХ – на початку ХХІ століття.

За 13 років О.А. Дубасенюк ініціювала розробку ряду комплексних наукових тем. У 1988 – 1993 рр. колектив викладачів кафедри педагогіки працював над комплексною темою „Проблеми вдосконалення професійної умілості майбутніх учителів-вихователів” (15 викладачів), де було визначено концептуальні та

методологічні засади дослідження з позиції теорії педагогічних систем; уточнено категоріальний апарат дослідження („уміння”, „педагогічні уміння”, „виховні уміння”, „професійна умілість” тощо). Здійснено експериментальну роботу на всіх факультетах університету шляхом запровадження експериментальної програми, виявлено особливості та динаміку формування у майбутніх учителів комплексних педагогічних умінь. Результати роботи було відображено у трьох монографіях, з них дві одноосібні і одна колективна „Формування виховних умінь майбутніх педагогів” / За ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченко. – Житомир, 1996); двох навчальних посібниках, п’яти методичних рекомендаціях для викладачів, педагогів та студентів, багатьох статтях.

Отож, одним із провідних чинників професійного зростання професорсько-викладацького складу кафедри можна назвати **наявність лідера**, провідного вченого, що має нову ідею узагальнювального синтетичного значення, який активно сам займається науковою та навчально-методичною діяльністю, стимулюючи до неї своїх підлеглих.

Важливими для подальшого зростання викладачів кафедри виявилися і **тісні зв’язки з установами Академії педагогічних наук України**, зокрема інститутом педагогіки і психології професійної освіти. Вплив таких вчених як академіки І.А. Зязюн, С.У. Гончаренко, А.М. Алексюк, Н.Г. Ничкало та інші представники цього закладу на молодих учених не можна переоцінити. Дискусії на конференціях та захистах дисертаційних досліджень, обговорення актуальних проблем під час «круглих столів», наукові консультації та просте людське спілкування приносить більше користі ніж копітка опрацювання сотні наукових публікацій. Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України став *alma mater* для цілої плеяди молодих дослідників кафедри педагогіки ЖДУ, надав їм «путівку у життя», на багато років визначив перспективи особистісного та наукового розвитку. Перші захисти дисертаційних досліджень відбулися саме там, а наукова співпраця продовжується донині.

У 1992 – 1994 рр. під керівництвом О.А. Дубасенюк розроблялася державна бюджетна тема, що фінансувалася МОН України – „Технологія навчання у

педагогічному вузі (побудова навчального процесу при викладанні педагогічних дисциплін)” з пріоритетного наукового напрямку: Проблеми нового змісту освіти та методики навчання і виховання. За результатами дослідження розроблена дидактична система викладання педагогічних дисциплін за технологічним підходом. Створено модель діяльності вчителя-вихователя, яка відображається у моделі підготовки майбутнього педагога. Проведено експериментальну перевірку ефективності розробленої технології навчання. Науковим колективом здійснено технологічну побудову курсу педагогіки у вигляді педагогічного практикуму, який впроваджено у навчальний процес вищих педагогічних навчальних закладів України. „Практикум з педагогіки” отримав гриф МОН України і пройшов широку апробацію у ВНЗ України, тричі перевидався, останній раз – у 2017 році. За результатами дослідження проведено міжрегіональну науково-практичну конференцію: „Соціально-педагогічні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів” (Житомир, ЖДПІ ім. І.Франка, 25-27 жовтня 1993 р.).

У 1997 – 2001 роках кафедра розробляла комплексну тему „Соціально-педагогічні чинники професійного становлення вчителя”. Учасниками наукового проекту видруковано 274 наукові праці, з них три монографії, навчальні посібники „Історія педагогіки” (Житомир, 1999), „Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів” у двох частинах (Житомир, 2001); дев’ять методичних рекомендацій, шість науково-методичних збірників студентських та аспірантських праць та один студентський збірник інформаційних матеріалів. За результатами дослідження проведено дві Всеукраїнські конференції: „Актуальні проблеми соціально-педагогічної підготовки вчителя”, організована спільно з Інститутом змісту й методів навчання МО України у квітні 1999 р., та „Проблеми професійної підготовки педагогічних працівників – разом з Інститутом педагогіки і психології професійної освіти АПН України у листопаді 2000 р.

Новим стимулюючим чинником, що сприяв активізації професійного зростання колективу кафедри, стало **відкриття** у вересні 1993 року **аспірантури** із спеціальності "Теорія та історія педагогіки" (13.00.01), а з листопада 1999 року - із спеціальностей „Теорія і методика виховання" (13.00.07) та "Теорія і методика

професійної освіти" (13.00.04). Виконавцями комплексної теми у період 2000/2002 років захищено чотири кандидатські дисертації, тематика яких була безпосередньо пов'язана із кафедральною проблемою (О.Є. Антонова, В.А. Ковальчук, Н.Г. Сидорчук, В.М. Єремєєва).

Саме тоді вперше було заявлено про існування Житомирської науково-педагогічної школи "Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів", яка діє на кафедрі педагогіки з 1988 року. Науковцями школи розробляються такі наукові проблеми: виявлення і реалізація сучасних концептуальних підходів до підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; модернізація, підвищення якості педагогічної освіти у контексті Болонських інновацій; розвиток обдарованості дітей та молоді; теоретичні і методичні засади професійної компетентності вчителя, інноваційні технології навчання і виховання тощо. У діяльності школи реалізовано методологічний, теоретичний, ціннісно-світоглядний та технологічний концепти, розроблено концептуальні засади професійної підготовки вчителя. За період існування школи захищено 11 докторських та біля 100 кандидатських дисертацій. Розроблено багаторівневі системи та моделі ціложиттєвого навчання суб'єктів освіти відповідно до викликів сучасного суспільства знань.

З 1999 року, коли в Україні розпочинається перехід до ступеневої освіти, починає стрімко вибудовуватись освітньо-наукова траєкторія професійної самореалізації С.С. Вітвицької. Будучи вже досвідченим вченим і викладачем, Світлана Сергіївна бере на себе розробку навчально-методичного забезпечення та наукового обґрунтування введення у ЖДУ магістерських програм. Вона викладає курс «Педагогіка вищої школи» за авторською програмою для студентів магістратури, розробляє та запроваджує підручник "Основи педагогіки вищої школи" за модульно-рейтинговою системою навчання, посібник-практикум з педагогіки вищої школи, а у 2014 році на реалізацію мовних стратегій нею підготовлено білінгвальний посібник. Її авторська технологія педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти досі успішно впроваджує у багатьох університетах України.

С.С. Вітвицькою запроваджено загальноуніверситетський центр «Педагогічної підготовки студентів магістратури», спрямований на створення умов для відбору і

творчого розвитку обдарованої особистості; оволодіння нею поглибленими знаннями з педагогіки та уміннями інноваційного характеру, підготовку до науково-дослідницької, науково-педагогічної, методичної, управлінської, пошукової діяльності. А у 2011 році Світлана Сергіївна успішно захистила докторську дисертацію на тему "Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти". Будучи професором кафедри, С.С. Вітвицька дбає про зростання наукового потенціалу, про підвищення кваліфікації викладачів, про залучення кращих студентів університету до наукової роботи; здійснює керівництво науково-дослідницькою роботою викладачів, аспірантів, магістрантів, бакалаврів. Основні ідеї та концепції професора С.С. Вітвицької упроваджені в роботі наукової школи "Підготовка магістрів до педагогічної діяльності" та в роботах її учнів (І.Д. Бойчук, О.Л. Герасимчук, Ю.С. Запорожцевої, С.В. Іванової, О.А. Ковальчук, Н.Є. Колесник, Ю.Г. Корнійчук, С.В. Кубрак, О.А. Мірошніченко, А.Ю. Павленко, Я.Б. Сікори, В.В. Танської, О.Ю. Усатої та інших).

Таким чином, достатньо впливовим чинником, що сприяє професійному зростанню і самореалізації науково-педагогічних працівників, можуть стати ***загальні тенденції розвитку системи освіти у державі***, які спрямовують науковий пошук дослідників і стають їх власною тематикою.

Велика увага завжди приділялася кафедрою педагогіки роботі з педагогічно обдарованою молоддю, стимулюванню творчого пошуку студентів. Під керівництвом провідних викладачів на кафедрі працюють проблемні групи і наукові гуртки, де майбутні науковці досліджують різні аспекти історії, теорії та практики навчання та виховання, а також беруть участь у студентських науково-практичних міжнародних та Всеукраїнських конференціях. За результатами наукової роботи щорічно виходять збірники студентських наукових праць, зокрема "Формування професійної компетентності майбутніх учителів засобами інноваційних освітніх технологій" (професор О.Є. Антонова), збірники наукових робіт студентів фізико-математичного факультету (доцент В.М. Єремєєва), навчально-наукового інституту педагогіки (доцент Н.Г. Сидорчук), магістрантів (професор С.С. Вітвицька, доцент Н.М. Мирончук), історико-педагогічний альманах (доцент В.В. Павленко) та інші.

Упродовж чотирьох років (1999 - 2002 рр.) кафедра педагогіки виступала організатором II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з педагогіки, а студентки О. Дідус, О. Вознюк, В. Авдєєва, А. Білоус, М. Русаловська, О. Космінська, О. Ярош, О. Куц у різні роки ставали переможцями олімпіади з педагогіки.

Саме цей факт вплинув на вибір тематики подальших досліджень доцентом кафедри О.Є. Антоною, яка з 2002 року розробляє проблему розвитку обдарованості особистості. Нею створено загальноуніверситетський науково-методичний Центр роботи з обдарованою студентською молоддю з метою координації діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу щодо навчання і виховання обдарованих студентів. У результаті цієї діяльності 2008 року Житомирський державний університет отримав Міжнародний сертифікат від Всесвітньої Ради для Обдарованих і Талановитих дітей за високий рівень організації роботи з обдарованою студентською молоддю.

О.Є. Антоною досліджуються особливості навчання обдарованої молоді, розробки науково-педагогічного супроводу обдарованої особистості, основи педагогічної творчості і креативності. У 2008 році нею захищено докторську дисертацію "Теоретико-методологічні засади навчання обдарованих студентів у педагогічних університетах". А результатом популяризації, апробації та впровадження результатів дослідження стало започаткування діяльності наукової школи "Педагогічні аспекти обдарованості", яка об'єднує науковців, докторантів, аспірантів, вчителів, студентів.

Вагомим стимулом для подальшого професійного зростання викладачів кафедри педагогіки стало **відкриття** у грудні 2003 року **докторантури**, а у вересні 2004 року **спеціалізованої вченої ради** із захисту кандидатських дисертацій. Першими докторантами стали кандидати педагогічних наук: доцент кафедри педагогіки Антонова Олена Євгеніївна, доцент кафедри прикладної математики та інформатики Спірін Олег Михайлович, доцент кафедри методики викладання іноземних мов та прикладної лінгвістики Місечко Ольга Євгеніївна. Перший випуск докторантури був вдалим, всі троє успішно її закінчили і захистили свої дослідження. Цей факт, у свою

чергу, сприяв зміні статусу спеціалізованої вченої ради, яка отримала дозвіл здійснювати захисти докторських дисертацій (з 2010 року).

У 2014 році успішно захищає докторську дисертацію Н.Г. Сидорчук на тему "Система професійно-педагогічної підготовки студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору". На вибір тематики дослідження певним чином вплинуло приєднання України до Болонської декларації, що стимулювало вітчизняну систему вищої освіти шукати нових шляхів перебудови освітнього процесу. Дисертаційне дослідження Н.Г. Сидорчук стало одним із тих, що систематизувало основні підходи до педагогічної підготовки студентів у класичному університеті, залишаючись актуальним і сьогодні.

Нині Нінель Герандівна професор кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка, керує лабораторією акмеології освіти, що функціонує як структурний підрозділ університету та регіональна філія Української Акмеологічної Академії. Метою її діяльності є ініціювання і координація наукових досліджень у галузі акмеології професійно-педагогічної діяльності; наукова співпраця з акмеологічними осередками вищих навчальних закладів України та країн ближнього зарубіжжя; введення в науковий обіг нового наукового матеріалу.

В.А. Ковальчук, яка також розпочинала професійне зростання на початку 90-х років, у 2016 році захистила докторську дисертацію на тему «Підготовка майбутніх учителів до роботи в умовах варіативності освітньо-виховних систем». Нині вона успішно керує роботою магістрантів та аспірантів, займається науковою та навчально-методичною роботою.

Сьогодні кафедра педагогіки являє собою потужний комплекс, який складається із наукових шкіл, центрів, лабораторій, аспірантури, докторантури, спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій, спрямований на навчально-виховну, методичну, наукову, науково-дослідну та науково-технічну діяльність. У складі кафедри працює 12 викладачів: професори, доктори педагогічних наук О.Є. Антонова, О.А. Дубасенюк; С.С. Вітвицька, Н.Г. Сидорчук, В.А. Ковальчук, професор О.С. Березюк, доценти В.М. Єремєєва, О.М. Борецько, О.М. Власенко, Н.М. Мирончук, В.В. Павленко, кандидат педагогічних наук,

старший викладач Ю.Ю. Агапов. Легко помітити, що всі штатні викладачі кафедри мають наукові ступені та вчені звання. Динаміка цього зростання яскраво ілюстрована рис. 1.

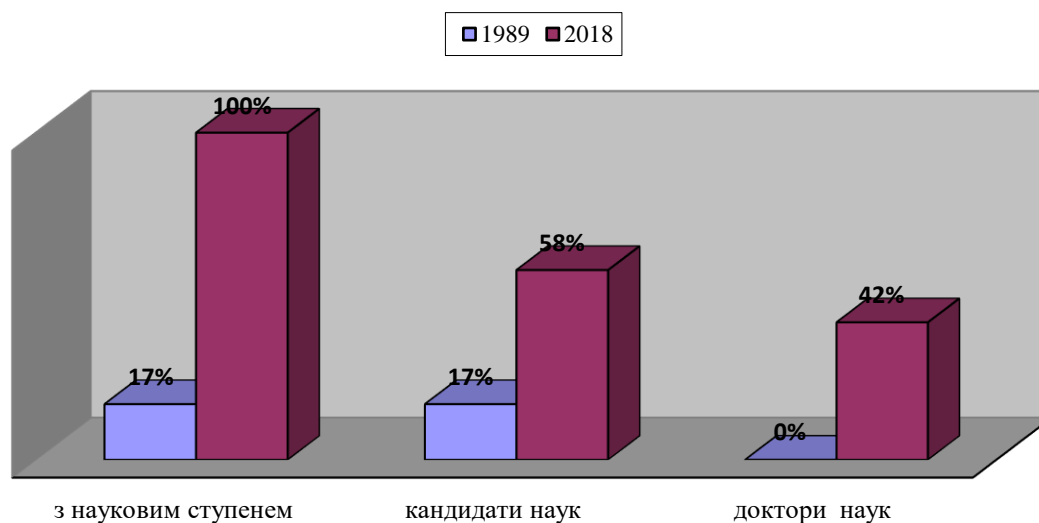

Рис. 1. Динаміка рівня фахової кваліфікації викладачів кафедри педагогіки з 1989 по 2018 роки

Викладачами, аспірантами та докторантами кафедри здійснюється широкий спектр наукових досліджень: професійна підготовка фахівців в умовах ступеневої освіти, формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах європейської інтеграції, розробка науково-педагогічного супроводу обдарованої особистості, становлення та розвиток освіти в різні історичні періоди, морально-етичні засади формування зростаючої особистості.

У межах кафедри здійснюють діяльність 3 наукові школи («Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів» (професор О.А. Дубасенюк), "Педагогічні аспекти обдарованості" (професор О.Є. Антонова), "Підготовка магістрів до педагогічної діяльності" (професор С.С. Вітвицька) та науково-методичні лабораторії ("Педагогічна підготовка студентів магістратури", "Освітньо-виховна система Полісся"), науково-дослідна лабораторія акмеології освіти, Науково-методичний Центр роботи з обдарованою студентською молоддю, Центр розвитку креативності особистості.

Кафедра координує роботу ННВК "Полісся", що об'єднав 24 навчальні заклади області. У межах проекту "Наука-практиці" створено акметехнологічний і креативно-

педагогічний комплекс, які сприяють розвитку творчого потенціалу особистості й професійної компетентності вчителя, передбачають консультативну підтримку навчальних закладів, акмеологічний супровід процесу підготовки педагогічних кадрів. Щорічно викладачами кафедри публікується понад 150 друкованих праць (монографії, навчальні посібники та підручники нового покоління, збірники наукових праць тощо).

Викладачі кафедри тісно співпрацюють з науковцями Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих, Інституту педагогіки, Інституту проблем виховання, Інституту обдарованої дитини НАПН України (проведення міжнародних та всеукраїнських форумів та конференцій, підвищення кваліфікації співробітників, наукова робота), а також науково-громадських організацій Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки "Полісся", Українська академія акмеології.

Останнім часом в Україні великого значення надається результативності науково-дослідної роботи кафедр, що відображує найважливішу складову її діяльності. При цьому враховуються за відносною важливістю видані працівниками монографії, участь співробітників кафедри у написанні монографій, виданих поза межами навчального закладу; статті, опубліковані у фахових та інших виданнях за профілем наукової діяльності кафедри і дисциплін, що викладаються нею, статті, написані слухачами/студентами під керівництвом викладачів кафедри, тези доповідей тощо. Відповідно визначається індекс цитування, як інструмент, що оцінює вплив вченого або організації на світову науку, визначає якість проведених наукових досліджень. На сайті Центру досліджень соціальних комунікацій представлено бібліометрику української науки та рейтинг наукових колективів України. Зазвичай бібліометричні профілі розглядаються як наукові декларації вчених і використовуються в якості джерельної бази для експертного оцінювання результативності їх дослідницької діяльності. Система Google Scholar надає можливість створення таких профілів кафедрам, відділам і лабораторіям. У таблиці наведено значення індексів Гірша* цих наукових колективів. Зазначимо, що у цьому рейтингу кафедра педагогіки Житомирського державного університету імені Івана

Франка займає 65 позицію (h 25) із 629 представлених наукових спільнот. Погодьтеся, результат гідний.

Таким чином, на сьогоднішній день кафедра педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка являє собою потужний колектив однодумців, що належать до нової генерації наукових та педагогічних кадрів, здатних генерувати нові ідеї, повних ентузіазму і бажання зробити свій внесок у розвиток педагогічної освіти в Україні. Серед чинників, які сприяли досягненню цього результату, виокремлено: наявність лідера, провідного вченого, що має нову ідею узагальнювального синтетичного значення, який сам активно займається науковою діяльністю, стимулюючи до неї своїх підлеглих; наявність учнів та послідовників, які впродовж багатьох років працюють над різними питаннями проблеми, висунутої керівником, оформлюючи її в єдине, гармонійне нове учення; потужний науковий потенціал професорсько-викладацького складу провідних кафедр; тісні зв'язки з ученими Національної Академії педагогічних наук України; позитивна внутрішня мотивація молодих вчених до досягнення успіху у наукових пошуках; загальні тенденції розвитку системи освіти у державі, які спрямовують науковий пошук дослідників і стають їх власною тематикою; наявність аспірантури та докторантури, керованих провідними вченими у відповідній галузі наукових знань; функціонування спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій.

Література

1. Борова Т. А., Бородай Г. П. Оцінювання професійного розвитку науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2011/NiO_6_2011/1_rozd/Borov.htm
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; [гол. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [[http:// zakon.rada.gov. ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14)]

Матеріал надійшов до редакції 14.03.2018 р.

Bibliography

1. Borova T.A., Borodai G.P. Evaluation of professional development of scientific and pedagogical workers of a higher educational institution : [Electronic resource] – Access mode : http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2011/NiO_6_2011/1_rozd/Borov.htm
2. Encyclopedia of Education / Acad. ped Sciences of Ukraine; [Goal. Ed. V.G. Kremenyn]. - K. : Yurincom Inter, 2008. - 1040 pp.

3. The Law of Ukraine "On Higher Education" [Electronic resource]. - Access mode: [[http:// zakon.rada.gov. ua / cgi-bin / laws / main.cgi? nreg = 2984-14](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14)]